

Recenzja dorobku artystycznego oraz rozprawy doktorskiej
Pani mgr Agnieszki FURTAK
w związku z procedurą czynności w przewodzie doktorskim
w dziedzinie sztuk filmowych, przeprowadzaną przez Radę
Wydziału Operatorskiego i Realizacji Telewizyjnej Państwowej
Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona
Schillera w Łodzi

I.

Ocena dorobku artystycznego kandydata

W ocenie dzieła artystycznego nie ma wypracowanych wyłącznie obiektywnych narzędzi i metod, ponieważ jesteśmy świadomi tego, że nie dostrzegamy wszystkiego. Większa część dzieła zawsze pozostaje przezroczysta, ponieważ zostają wygaszone niektóre obrazy: znaki, symbole, metafory, które są zawsze spójne z ustaleniami charakteru i struktury procesu twórczości i tworzenia. Towarzyszy temu wiele zagadek i niejasności, które można ująć w dialektycznych opozycjach. Tak więc proces twórczy rozgrywa się pomiędzy biegunami przypadku i konieczności, konsekwencji i nieprzewidywalności, poddaniu i dominacji, spontaniczności i kontroli. Opozycji tych jest znacznie więcej, ponieważ proces twórczy rozgrywa się między chaosem a strukturami uporządkowanymi. Każda z tych dialektycznych opozycji zawiera część tajemnicy tworzenia, której algorytmy są nieznane, podobnie jak nieznane są jej skutki.

Czy oceniając dorobek Pani mgr Agnieszki Furtak nie popełnimy błędu? Nie jest to wykluczone. Jest nawet bardzo możliwe. Ale właśnie na tym polega *dramat recenzenta*: może się zatracić lub może potwierdzić siebie czyli stanąć na zewnątrz twórczości kandydatki lub w postawie dialogicznej: subiektywnej, emocjonalnej dalekiej od istoty integralnego składnika ducha twórczego Pani mgr Agnieszki Furtak. Dziś skierujemy do kandydatki fundamentalne pytania: gdzie jest *centrum Twojego świata*? Co decyduje w Twoich działaniach?

W 2006 roku Pani mgr Agnieszka Furtak uzyskała licencjat na kierunku fotografia w Wyższym Studium Fotografii w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej i Telewizyjnej im. Leona Schillera w Łodzi. Od 2009 roku rozpoczyna studia doktoranckie na kierunku fotografia. Kandydatka jest niezwykle aktywnym twórcą; od 2002 roku prezentuje swoje dzieła między innymi w: „KINIE CYTRYNA” - wystawa grupy „POZA”(2002), Łódzkim Towarzystwie Fotograficznym - grupa „POZA”(2004), „BAGDAD CAFE” - wystawa indywidualna (2004), Muzeum Kinematografii - grupa „POZA” (2005), „POŻEGNANIE Z AFRYKĄ” - V Międzynarodowy Festiwal Fotografii w Łodzi (2006), Muzeum Propagandy Sztuki - wystawa zbiorowa, „CAFE FOTO 102” - IX Międzynarodowy Festiwal Fotografii - wystawa indywidualna, „DOMU FOTOGRAFII” - wystawa indywidualna otwierająca pracownię na Księżym Młynie i jednocześnie zostaje zainicjowana przez kandydatkę grupa twórcza „DOM FOTOGRAFII”(2015) oraz projekt w kampanii *femvertisingowej* pt. „W OBECNOŚCI KOBIET” - wyróżniony jako dzieło w przewodzie doktorskim.

Dorobek twórczy i artystyczny Pani mgr Agnieszki Furtak jest bogaty i różnorodny: od autorskich, „magicznych” prezentacji do użytkowej fotografii reklamowej (pełny w dokumentacji wniosku). W 2002 roku powstała niezależna grupa artystyczna „POZA” w której kandydatka bierze aktywny udział. Oprócz typowej działalności artystycznej na polu sztuki fotografii, grupa prowadzi inne projekty twórcze popularyzujące dziedzinę sztuk filmowych: prowadzi zajęcia z młodzieżą, współpracuje z twórcami Międzynarodowego Festiwalu Autorów Zdjęć Filmowych „CAMERIMAGE” oraz organizuje imprezy z cyklu *slide show*. W 2005 roku grupa podjęła się organizacji otwartego konkursu pt. „FOTOGRAFIA MIESIĄCA” skierowanego do wszystkich zainteresowanych sztuką fotografii. Należy również podkreślić niezwykłą aktywność kandydatki w działalności dydaktycznej; prowadzi autorski warsztat pt. „FOTOGRAFIA GŁĘBI”, który polega na odkrywaniu motywacji do działania, kreatywnych sposobów wspierania rozwoju wiedzy z dziedziny sztuk filmowych a szczególnie sztuki fotografii (liczny udział młodych uczestników).

Obecność w żywiole piękna - niepokorny duch twórczy dominujący w twórczości Pani mgr Agnieszki Furtak. Gdzie się ujawnia? Przede wszystkim w cyklach pt. „NA UL. P”, „POZA MNA”, „ŚLADY” i „JA ŚPIĘ”. Moja sekretna obecność w żywiole piękna mówi: przestaliście wierzyć w istotę piękna? Wiem o tym, że jest wam to obojętne. Ale to również moja sprawa. Zależy mi na tym, aby moje istnienie osłabiło dzieło niszczenia tej idei. Czasem zastanawiam mnie przyczyny tej niewiary, ot tak, zwyczajnie. Przyglądam się waszemu żalosnemu sceptycyzmowi, jak wy przyglądacie się robakowi łączemu po ścianie. Zastanawia mnie łatwość z jaką porzuciliście swoją wiarę w obecność piękna, a kiedy niewiara posuwa się naprzód, ja pierwsza zawsze padam ofiarą. Ale widzę również, że ci co wierzą, gorliwie wierzą, z zapalem, czasem z furią, pomijają, przestają o tym myśleć. Niepewnie odwracają wzrok gdy ich zagadnąć, milczą, nie wiedząc sami czy porzucili już tę ideę. A może jednak jedna komórka ich serca doświadcza tej obecności a jeśli doświadcza, to coraz słabiej, komórka powoli kurczy się, stygnie, obecność piękna opada w niepamięć. Jest o co walczyć! Mam siłę! Warto!

Powyższa refleksja oceniająca źródło dokonań artystycznych i odsłaniająca centrum świata Pani mgr Agnieszki Furtak nie jest żadną ostrą granicą ponieważ nie ma ostrych granic w myśleniu sztuki.

II. Ocena rozprawy doktorskiej (krytyczna charakterystyka)

Co nowego i oryginalnego wnosi do dziedziny sztuk filmowych rozprawa doktorska Pani mgr Agnieszki Furtak pt. „W obecności kobiet – projekt fotograficzny łączący reklamę społeczną z reklamą komercyjną”?

To rozprawa starannie i rzetelnie podejmująca próbę analizy procesów twórczych w doświadczeniu warsztatu artysty fotografa, wyróżniająca kryteria kształtowania indywidualnego ducha twórczego i jednocześnie podkreślająca spójność technologicznych i estetycznych fundamentów tworzenia dzieła fotograficznego. Jak obiektywnie ocenić wkład twórczy kandydatki? Jakie przyjąć kryteria oceny? Gdzie przebiega właściwa granica tej oceny?

Na stronie 5 rozprawy kandydatka napisała: *Pracując w reklamie – oddając jej swoją kreatywność, talent i całkowite artystyczne zaangażowanie – sprzedałam swoje serce, zastaniając oczy.*

O co chodzi? Co chce nam powiedzieć Pani mgr Agnieszka Furtak? Co w istocie straciła a co zyskała? To pytanie niepokoi ponieważ skrywa jakiś ból spowodowany zdradą, niewiernością, stratą sprzeniewierzeniem się oswojonym już wartościom. Odpowiedź znajdziemy w dwóch pracach kandydatki: pierwszej z port folio „JA ŚPIĘ” i jednej z cyklu fotografii kulinarnych przedstawiających reklamę „AGROVITY” – „magiczne prezentacje vs komercja”. Ocena jest wieloznaczna; pierwsza możliwość odróżnienia dwóch znaków polega na tym, że prezentacja znaków odsyła do dwóch odmiennych obiektów a różnica znaczeń odpowiada ekstensji¹ znaku. Druga możliwość jest intensją² znaków czyli kolejną różnicą między znakami i trzecia możliwość: znaki różnią się rodzajem przedstawienia chociaż ich sens i znaczenie są identyczne³. W ten sposób możemy analizować *sens obrazu*, który łączy się z jakością immanentnych relacji. Jednak najważniejszym jest poszukiwanie szczególnej formy stylistycznego sensu. Właśnie w tych pracach kandydatki manifestuje się zakryty, irracjonalny, transcendentny, stylistyczny sens wyrażony *obecnością w żywiole piękna a jednocześnie w osobistym dialogu poświęcenia i zdrady.*

Jakie znaleźć usprawiedliwienie dla *innego, nowego świata* Pani mgr Agnieszki Furtak? Jak pogodzić *obecność w żywiole piękna i zdradę w dialogu poświęcenia*? Na pewno świat ten jest wypełniony tym, co Jej bliskie, choćby było pozornie nieobecne.

¹ Ekstensja pewnego słowa, wyrażenia czy innego symbolu to rzecz, do której symbol ten odsyła.

² Intensja pojęcie związane z tym symbolem, semantyczny aspekt tego symbolu.

³ Tak formułuje istotę sensu i znaczenia obrazów Lambert Wiesing, *Widzialność obrazu*, Oficyna Naukowa „NP”, Warszawa 2008, str.112-113.

To raczej uczucia go kształtują na nowo aniżeli obiektywne fakty. Jednak jest w nim to, co nadal ceni, niekiedy tylko w myśli, we wspomnieniu, nie w rzeczywistości. Jej świat się ciągle zmienia. Przechodzi tylko czasowe metamorfozy, chociaż nie są one zgodne z Jej pragnieniami. W *nowym świecie* jest tyle rzeczy obcych, które musi oswoić, przyjąć ich aktualność wbrew swojej woli, wbrew pragnieniom.

Wówczas powstaje pytanie: czy jest jeszcze Jej dawnym *światem* czy może tak go nazywać, czy przeciwnie znalazła się już w obcym nie zbudowanym przez nią *świecie*? *Świat* tworzy się przecież według własnej miary i własnych możliwości. Kroci się z tej obiektywnej, czasowej rzeczywistości i wybiera się to, co odpowiada, wybiera i układa na nowo. Jednak ten *nowy świat* jest coraz bogatszy, kiedy *świat* innych zostaje niezmienny, taki skromny niemal jak w dniu narodzin i który z czasem gwałtownie ubożeje.

Stąd pytanie: czy to ja go tworzę czy raczej on mnie? Odpowiedź oczywiście należy do Pani mgr Agnieszki Furtak, która wie, że tajemnica tworzenia jest cicha i sekretna jak każdy Jej następny twórczy zamysł.

KONKLUZJA

Rozprawa doktorska Pani mgr Agnieszki Furtak stanowi opis dzieła i prezentuje oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego. Kandydatka posiada umiejętności prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej, wykazuje się ogólną wiedzą teoretyczną oraz opanowaniem warsztatu pojęciowego, który znajduje zastosowanie w opisie i analizie zjawisk twórczych w dziedzinie sztuk filmowych. Również dorobek twórczy i artystyczny, rozprawa doktorska oraz dzieło spełniają warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (wraz z późniejszymi zmianami). Niniejszym popieram wniosek Rady Wydziału Operatorskiego i Realizacji Telewizyjnej Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi o nadanie Pani mgr Agnieszce Furtak stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuk filmowych oraz zwracam się z wnioskiem o podjęcie dalszych czynności związanych z procedurą przewodu doktorskiego.

prof. zw. dr hab. Jerzy Łukasiewicz

Warszawa, 06. 02. 2019 r.